

váno, neposkytuje opory ani doslov a smysl § 11 čís. 4 zákona o válečné lichvě, který mluví o »způsobivosti stupňovati cenu předmětu« bez přesného označení, kterého ani účel zákona, který chrání spotřebitelstvo všeobecně proti zbytečnému zdražování předmětů potřeby. Zákonu příčí se stejně, byla-li na úkor spotřebitelstva bezprávně zvýšená cena předmětu potřeby uplatňována při zcizení tohoto či teprve při zcizení předmětu, úplatně za onen získaného. Stačí proto, mohl-li tím, že pletichář v cenách zboží, které si opatřuje směnou za předmět pletich, domáhá se na svých odběratelích náhrady všech nákladů nabývacích, tedy i nákupní ceny předmětu pletich, protizákonný účinek (zdražení) nastati co do ceny onoho zboží, které pachatel za účelem dalšího zcizování vyměňuje za zboží, jímž bezprávně, pletichářsky obchoduje. Byť v takovém případě zvýšená cena zboží tohoto neuplatňovala se proti osobám, od nichž pachatel ono zboží vyměňuje, byť tedy v takovém případě nepoškozovaly se tyto osoby, je činnost pachatelova přece na úkor jiných spotřebitelů, kteří pak pachateli za zboží, jím vyměněné, zaplatí cenu, zvýšenou bezprávně pletichářským opatřováním a zaměňováním úplaty pachatelovy. Nalézací soud vychází tudíž z nesprávného použití zákona co do pojmu způsobivosti, stupňovati cenu předmětu, požaduje-li pro skutkovou podstatu trestných pletich po stránce subjektivní vědomí obžalovaných, že jejich jednání bylo způsobivé zvyšovati cenu cukru, a neuvažuje, zda bylo jednání obžalovaných způsobivé, účinkovati ve směru vzestupném na cenu potravin, které obžalované chtěly za cukr vyměnit a dále zciziti, a zda byly si obžalované vědomy této způsobivosti. Ke způsobivosti ve smyslu posléze uvedeném a k vědomí obžalovaných o ní poukazuje, že obžalované koupily cukr za ceny vyšší cen úředně stanovených, že obžalovaná Š-ová výslovně udala, že si chtěla něco vydělati, a že obžalované D-ová a P-ová provozují obchodní živnost, z jejíž povahy plyne, že uplatňují v cenách zboží veškeré náklady pořizovací, tedy v cenách potravin za cukr vyměňovaných zejména také vyšší nákupní cenu cukru. Pro vyličený zmatek dle čís. 9 lit. a) §u 281 bylo rozsudek první stolice zrušiti, aniž bylo zapotřebí zabývati se ostatními vývody zmateční stížnosti. Nalézací soud nezjistil, za jakým účelem obžalované vyměňovaly, pokud se týče chtěly vyměnit potraviny, ani zda bylo jejich jednání způsobivé, stupňovati cenu těchto potravin, ani, zda byly si obžalované vědomy této způsobivosti. Ježto bez těchto zjištění skutkových nelze rozhodnouti ve věci samé, byla věc vrácena nalézacímu soudu k opětnému projednání a rozhodnutí.

Čís. 802.

Členové obecní hospodářské rady nejsou osobami míněnými v § 68 tr. zák.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1922, Kr II 359/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 3. července 1920, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem veřejného násilí dle § 81 tr. zák. a přestupkem proti veřejným zřízením a opatřením dle § 312 tr. zák. zrušil napadený rozsudek a správně obžalovaného z obžaloby.

Důvody :

Zmateční stížnost obžalovaného, pokud se opírá o důvod zmatku čís. 9 a) šu 281 tr. ř. a uplatňuje, že skutková podstata zločinu veřejného násilí dle § 81 tr. zák. a přestupku proti veřejným zřízením a opatřením podle § 312 tr. zák. proto není dána, poněvadž členové obecní hospodářské rady nejsou osobami, míněnými v § 68 tr. zák., jest odůvodněna. Podle § 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 1 sb. z. a n., vyhlášují se zákony a nařízení platně ve »Sbírce zákonů a nařízení státu Československého«. To platí zejména také o nařízení ministerstva pro zásobování lidu o zřízení okresních a hospodářských rad, třebaže bylo schváleno v ministerské radě, poněvadž obsahuje obecně závazná pravidla právní. Měla tudíž instrukce ta býti uveřejněna ve sbírce zákonů a nařízení, a, nestalo-li se tak, nemá vůči třetím osobám té závaznosti, že by příslušel osobám, o ni se opírajícím, charakter osob, jmenovaných v § 68 tr. zák. Než, nehledíc k tomu, bylo by lze povahu státních úřadů hospodářským radám přiznati jen tehdy, kdyby, byvše nadány na venek jakousi mocí rozhodovací a výkonnou, ustanoveny byly k tomu, by v oboru působnosti, věcně a místně vymezené, plnily úkoly státní správy. Že tomu tak není, plyne zřejmě z nařízení samého, jakož i z návodu k činnosti obecních hospodářských rad. Dle nich přísluší jim pouze kontrolní činnosti ve všech oborech výživy, hospodaření životními potřebami, při rekvisicích a t. d., naproti to mu výkonná moc jim propůjčena není. Zjistí-li při své kontrolní činnosti nějakou nesprávnost, učiní dle povahy věci návrh buď obecní správě, nebo četnické stanici, neb okresnímu hejtmanství, po případě zemským hospodářským úřadům, nebo ministerstvu (pro zásobování lidu), jakým způsobem jest zakročiti, neb učiní trestní nebo jiné oznámení. Trestní nebo výkonné řízení provedou příslušné úřady svými orgány, k tomu příslušnými. Zejména nesmějí obecní hospodářské rady při provádění kontrolní činnosti zabavovati zboží o své újmě, nýbrž musí v každém takovém případě vyžádati si součinnosti příslušných úředních orgánů; nesmějí bez svolení úředních orgánů rozprodati zabavené zboží, určovati za ně ceny, náhradu a pod. Právě z toho, že se přesně rozeznává mezi obecními hospodářskými radami a příslušnými úřady, po případě příslušnými úředními orgány, jasně vysvítá, že nelze je pokládati za úřady státní. Nejsouť obecní rady hospodářské v podstatě ničím jiným, než sbory osob soukromých, jimž úředně propůjčeno bylo právo, pozorovati, zda předpisy o zásobování lidu, o potírání poválečné lichvy atd., jsou zachovávány, za kterýmžto účelem mohou a mají upozorňovati povolané veřejné orgány na nepřístojnosti jakéhokoliv druhu. Jsou-li však hospodářské rady, jak právě doveděno, pouze sbory osob soukromých, nepřisluší jich členům povaha osob, jmenovaných v § 68 tr. zák., a bylo proto pro nedostatek tohoto pojmového znaku jak zločinu veřejného násilí dle § 81 tr. zák., tak i přestupku § 312 tr. zák., zmateční stížnosti obžalovaného vyhověti.

Čís. 803.

Pokud nouze, chrožující pachatele a jeho rodinu, činí beztrestným předražování.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1922, Kr II 281/21.)